

СТАНОВИЩЕ

от

Национален браншов синдикат „Водоснабдител” - КНСБ

ОТНОСНО: Проект на Закон за водоснабдяването и канализацията

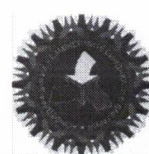
УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

Във връзка с подготовения проект на Закон за водоснабдяването и канализацията от Министерство на регионалното развитие и благоустройството, в чието съставяне, държим да подчертаем като отговорен социален партньор, представляващ около две трети от всички заети в отрасъла, не ни бе дадена възможност да участваме, изразяваме следното становище:

I. От години настояваме за приемането на специален Закон за водоснабдяването и канализацията, с който да се създаде нормативна предпоставка за оздравяване и за устойчиво развитие на отрасъла. В тази връзка принципно подкрепяме представения за обществени консултации законопроект за ВиК и считаме, че следва да влезе в дневния ред на Народното събрание час по-скоро.

II. Същевременно, след като се запознахме със законопроекта, сме длъжни да споделим опасенията ни, че съдържанието на същия не отговаря на очакванията ни и оставя много от поставяните от нас въпроси без отговор. Например финансирането на дейностите в отрасъл ВиК е регламентирано в глава Осма на законопроекта и се ограничава само до чл.100, в който са изброени източниците на средствата за дейностите по ВиК. Считаме, че това не е достатъчно. От години Държавата на практика осъществява своеобразна „социална политика“ чрез неадекватната нормативна уредба и действащия регулаторен режим, осъществяван спрямо цените на предоставяните ВиК услуги, за сметка на нормалното осъществяване на дейността на ВиК операторите и ниската цена на труда на заетите в отрасъла около 15 000 работници и служители. Липсата на квалифицирани кадри и бягството на младите от изучаване на ВиК специалности във висшите училища, основно поради получаваните ниски трудови възнаграждения, водят отрасъла към катастрофа. По данни на МРРБ към 30 септември 2022 г. средната работна заплата в отрасъл ВиК за ВиК операторите с преобладаващо държавно участие е 1148 лева. Подобен размер на brutните работни заплати няма как да задържи квалифицираните, а вече дори и не толкова квалифицираните работници и служители в търговските дружества във отрасъл ВиК. Имаме ВиК оператори без нито един ВиК инженер. Според нас следва да бъдат нормативно уредени финансови механизми, с които да се гарантира финансовата стабилност на ВиК дружествата, съответно достойни условия на труд и достойни трудови възнаграждения на заетите в отрасъла. Очевидно е, че предвид социалната поносимост на цената на ВиК услугите, демографската ситуация и икономическите дисбаланси между различните региони на страната, това няма как да се случи само с повишаване цените на предоставяните водоснабдителни и канализационни услуги. Необходимо е, според нас, в закона да бъдат предвидени изрично компенсаторни финансови механизми, като например предоставянето на „водни“ помощи на тези, които поради уязвимото си материално положение нямат възможност да заплащат сметките си към ВиК операторите.

Предложената в проекта на Закон за ВиК разпоредба на чл. 70 на практика повтаря § 1, ал. 1, т. 4 от Допълнителните разпоредби на ЗРВКУ, който закон се предлага да отпадне с влизането в сила на новия Закон за ВиК. Предлагаме в чл. 70 от проекта за Закон за ВиК да намери място съдържанието на ал. 2 на § 1 от Допълнителните разпоредби на ЗРВКУ. По този начин новия закон ще въведе принципът, според който ще се определи размерът на водното подпомагане.

В тази връзка предлагаме допълнение в чл. 70 от законопроекта за ВиК с нови ал. 3 и ал. 4, както следва:

Примерен текст:

Раздел VIII

Социална защита на потребителите на ВиК услугите

Чл. 70. (1) Социална поносимост на цената на ВиК услугите е налице, когато тяхната стойност, определена на база минимално месечно потребление на вода от 2,8 куб. м на едно лице, не надхвърля 2,5 на сто от средния месечен доход на домакинство в съответната административна област.

(2) Националният статистически институт публикува данни за средния месечен доход на домакинствата за всяка административна област по отделно, на годишна база.

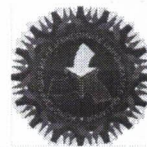
(3) Лицата по чл. 2, ал. 3 от Закона за социалното подпомагане имат право на помощ в размер, съответстващ на месечния минимум вода, определен по ал. 1.

(4) Уязвимите потребители при ползване на ВиК услугите и подпомагането им се определят с наредба на Министерския съвет, предложена от министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на труда и социалната политика и министъра на финансите.

Друг голям проблем, който според нас не намира решение в проекта за Закон за ВиК представлява въпросът за събираемостта на дължимото към ВиК операторите за потребените ВиК услуги. В тази връзка, считаме, че следва да бъдат предвидени ефективни и юридически защитими механизми, защото действащата нормативна рамка поставя ВиК операторите в неравностойно положение спрямо други (ЕРП-тата например) стопански субекти, които също предоставят жизненоважни комунални услуги за населението.

III. Относно промените, предвидени в законопроекта за ВиК, свързани с регулирането на цените на ВиК услугите, считаме, че следва да се прецизират разпоредбите в посока облекчаване на регулаторния режим с цел да се подпомогне нормалната работа на ВиК операторите и да се намали административната тежест върху осъществяваната от тях дейност. Обособяването на отделен регулатор за ВиК е правилно, но положителния ефект от тази промяна не бива да бъде застрашен от записи в закона, които да направят регулаторния процес отново тежък и тромав, изключително сложен като документация (административна тежест за ВиК операторите) и недостатъчно гъвкав и бърз при необходимост от промени в бизнес-плановите и цените на ВиК услугите (пример: при водни кризи; при финансиране на проекти от еврофондовете, ескалиране на инфлационни процеси, обявена пандемична обстановка и др.).

Може би е крайно време да си зададем въпроса дали не правим грешен избор на регулаторен модел като цяло – принципно високи изисквания към основните ВиК оператори, неадекватни към реалното им икономическо състояние и състоянието на ВиК инфраструктурата, която им е поверена. В понятието регулаторен модел имаме предвид статут на регулаторния орган – формиране и правомощия, цели и задачи на регулаторния процес, организация на регулаторния процес, административни процедури и участници,

основните механизми (инструменти) на регулиране – бизнес-план (техническа и икономическа част), показатели за качество, ценообразуване, информация и контрол върху изпълнението на бизнес плана.

Досегашният регулаторен процес не доведе до очакваното стабилизиране на финансово състояние на ВиК операторите, нито доведе до адекватно заплащане на трудещите се в отрасъла, нито пък подобри качеството на предлаганите на потребителите ВиК услуги.

Моделът не изключва „субективно“ административно отношение на регулаторния орган по определени ключови въпроси, а също така моделът изключва всякакви форми на институционална координация и взаимодействие между МРРБ като основен орган на държавната политика във ВиК отрасъла и орган на управление на „Български ВиК холдинг“ ЕАД. Независимостта на регулатора в този случай играе обратна роля.

В заключение, без да претендираме за изчерпателност, бихме искали да заявим, че ще следим за евентуални изменения, застрашаващи в каквато и да е степен публичния характер на собствеността, експлоатацията и управлението на ВиК инфраструктурата в Република България. Разчитаме, че горчивият опит, който ние, българите, придобихме през годините при абдикирането на държавата от управлението на други сфери, касаещи нормалното ни съществуване като граждани на Обединена Европа в 21 век, е достатъчно основание за отстояване на обществения интерес в отрасъл ВиК.

С УВАЖЕНИЕ,

Мариян Бухов
Председател на
НБС „Водоснабдител“ - КНСБ

